

TUYÊN TRUYỀN, GIÁO DỤC Ý THỨC BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG THÔNG QUA HÌNH THỨC VẼ TRANH TƯỜNG

I PHẠM HÙNG CƯỜNG

Email: hungcuongart@yahoo.com

Trường ĐHSP Nghệ thuật TW

THE SPREAD AND EDUCATION OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AWARENESS THROUGH THE FORM OF MURAL

TÓM TẮT

ABSTRACT

Môi trường và bảo vệ môi trường luôn là vấn đề quan trọng, mang tính cấp thiết, quyết định đến sự sống của con người trên trái đất. Tác hại của ô nhiễm môi trường là vô cùng nghiêm trọng, gây ảnh hưởng đến không chỉ sức khỏe cộng đồng mà cả sự phát triển kinh tế - xã hội. Môi trường bị tàn phá có thể kéo theo hàng loạt hệ lụy như thiếu chỗ ở, mất việc làm, tệ nạn xã hội, khủng hoảng kinh tế,... Nhà nước ta cũng đã đưa ra nhiều chính sách và biện pháp để giảm thiểu vấn nạn này, điều quan trọng là nhận thức của con người đến đâu về vấn đề này và hành động ra sao để giữ gìn, bảo vệ môi trường sống của chính mình. Một trong những biện pháp mang lại hiệu quả thiết thực đó là giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho cộng đồng thông qua hình thức vẽ tranh tường.

Environment and environmental protection are always important and urgent issues that determine human life on earth. The harmful effects of environmental pollution are extremely serious, affecting not only public health but also socio-economic development. The damaged environment can lead to a series of consequences such as lack of accommodation, job loss, social evils, economic crisis, etc. Our State has also introduced many policies and solutions to reduce this problem, it is important to know how much people are aware of this issue and how to act to preserve and protect their own living environment. One of the practical effective solutions is to educate the community about environmental protection through the form of school painting.

Từ khóa: Tranh tường, Môi trường, Bảo vệ môi trường

Keywords: Mural, environment, environmental protection

Mở đầu

Có thể hiểu, môi trường là toàn bộ các yếu tố đất, nước, không khí, ánh sáng, độ ẩm,... giúp con người và tất cả các loài sinh vật sinh sống trong điều kiện bình thường. Môi trường có vai trò quan trọng, cung cấp nguồn tài nguyên phong phú từ đất, nước, không khí để thở ... và môi trường cũng là nơi hấp thụ và chuyển hoá các chất thải vô cơ, hữu cơ của con người cũng như các loài sinh vật trên trái đất.

Tác hại của ô nhiễm môi trường là vô cùng nghiêm trọng, gây ảnh hưởng đến không chỉ sức khỏe cộng đồng mà cả sự phát triển kinh tế - xã hội. Môi trường bị tàn phá có thể kéo theo hàng loạt hệ lụy như thiếu chỗ ở, mất việc làm, tệ nạn xã hội, khủng hoảng kinh tế, chiến tranh,...

Trong tương lai không xa, nếu như môi trường bị ô nhiễm trầm trọng hơn nữa và không có những giải pháp thực sự hiệu quả để "cứu sống" môi trường thì

chính con người có thể sẽ phải đối mặt với nạn huỷ diệt! Vì thế, trách nhiệm bảo vệ và gìn giữ môi trường sống là trách nhiệm không của riêng ai mà của cả cộng đồng và toàn xã hội, không của riêng một quốc gia nào mà nó đã trở thành vấn đề trọng trách toàn cầu. Hành động của mỗi quốc gia, mỗi con người để bảo vệ môi trường cũng có thể tác động rất lớn đến sự tồn vong của cả Trái đất.

Ở Việt Nam, từ lâu đã rất chú trọng đến việc tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho mọi tầng lớp nhân dân với nhiều hình thức khác nhau và cũng đã thu được những kết quả nhất định trong việc nâng cao nhận thức của người dân về môi trường và bảo vệ môi trường. Trong lĩnh vực nghệ thuật, ngoài các hoạt động văn hóa, văn nghệ, sân khấu, điện ảnh, thời trang, đồ họa... thì việc nâng cao nhận thức của mọi người về môi trường và bảo vệ môi trường thông qua hình thức vẽ tranh tường cũng mang lại những kết quả thiết thực và có sức lan tỏa lâu bền.

EDUCATION

Tranh tường là thể loại tranh được vẽ trực tiếp lên tường, là một loại hình nghệ thuật trang trí tạo được sự đặc biệt cho bức tường. Vẽ tranh tường hiện đang được sử dụng rộng rãi tại các công trình kiến trúc, nội thất ngoại thất, tại các địa điểm công cộng, các không gian văn hóa nghệ thuật, khu vui chơi... Tranh tường làm đẹp cho cảnh quan môi trường, tạo không gian thi vị hay gợi lại những ký ức đẹp cho mỗi người.

Khi vẽ tranh tường, người vẽ dùng sơn dầu hoặc sơn acrylic vẽ trực tiếp lên các bức tường đã được làm phẳng và quét lớp nền, đây là chất liệu giữ được độ bền cao dù trong nhà hay ngoài trời. Màu sắc tươi tắn, có thể diễn tả như những tác phẩm hội họa giá vẽ, khổ tranh thường lớn tạo được sự thu hút mạnh của thị giác.

Tranh tường có 2 dạng: Tranh sáng tác và tranh chép
Tranh sáng tác: Là loại tranh tường được họa sĩ sáng tác theo yêu cầu của khách hàng cho phù hợp với bối cảnh và đặc điểm, nội dung sử dụng. Dạng tranh này thường mang tính độc đáo, không giống với bất kỳ bức tranh nào khác.

Tranh chép: Là loại tranh được chép theo một bản mẫu có sẵn mà khách hàng lựa chọn, loại tranh này thường phổ biến và để thực hiện một bức tranh dạng này cũng đơn giản hơn so với tranh sáng tác.

Để tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho cộng đồng bằng hình thức vẽ tranh tường một cách hiệu quả nhất, có thể áp dụng cả hai dạng Tranh sáng tác và Chép tranh. Bằng tư duy, ý tưởng và kỹ năng của mình, người vẽ có thể lên phác thảo và thể hiện ngay tác phẩm của mình trên những mảng tường phù hợp, với nội dung bảo vệ môi trường. Hoặc hoàn toàn có thể chép lại những bức tranh đồ họa (cô đọng) đẹp, có nội dung bảo vệ môi trường với nhiều hình thức khác nhau. Người vẽ có thể sắp xếp các mảng đề tài về bảo vệ môi trường thành một tổng thể hài hòa, bắt mắt trên những mảng tường lớn, ở vị trí nhiều người có thể quan sát được.

Ưu điểm của việc tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường qua hình thức vẽ tranh tường

Không gian thể hiện rộng, nơi đông người qua lại
Tranh tường thường được thể hiện gắn liền với những công trình kiến trúc, những bức tường xung quanh không gian sống và làm việc của con người. Tranh được vẽ trên những mảng tường ở nội, ngoại thất, trên những mảng tường dậu hoặc những mảng tường của các công trình công cộng. Vị trí được lựa chọn vẽ tranh thường là những mảng tường lớn, góc nhìn rộng, nhiều người có thể chiêm ngưỡng được. Chính vì vậy, việc lựa chọn hình thức vẽ tranh tường để tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho

mọi người dân sẽ mang lại hiệu quả cao, lan tỏa rộng rãi, tạo ấn tượng về thị giác, nhìn lâu, nhìn thường xuyên sẽ hình thành ý thức thường trực của mỗi người trong hoạt động bảo vệ môi trường.

Ngôn ngữ thể hiện rõ ràng, cô đọng, tượng trưng, hàm súc

Tranh tường với nội dung tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường thường lựa chọn lối thể hiện khái quát, cô đọng, tượng trưng. Đường nét, hình mảng, màu sắc mang yếu tố trang trí cao, cũng chính là lối thể hiện của thể loại tranh cô đọng đồ họa. Dù là sáng tác mới hay mô phỏng lại nội dung giáo dục, bảo vệ môi trường ở những tranh cô đọng thì tranh tường vẫn áp dụng hình thức và ngôn ngữ thể hiện của thể loại tranh cô đọng đồ họa. Có thể nói cách khác là vẽ tranh cô đọng về môi trường lên tường, chủ yếu phản ánh thực tế thông qua các hình ảnh khắc họa mang tính chất mô phỏng điển hình gây ấn tượng mạnh để tập trung khái quát được những hình tượng nghệ thuật cụ thể. Bên cạnh đó, thông tin được truyền tải đến người xem thông qua phân chữ và phân hình ảnh của tranh một cách rõ ràng, dễ hiểu, dễ nhớ, có sức lan tỏa và tác động mạnh mẽ tới người xem.

Chất liệu bền vững, gắn liền với đời sống cộng đồng

Nói đến chất liệu vẽ tranh tường trước hết ta phải nói đến nền tường, cũng chính là nền tranh vẽ. Với những công trình kiến trúc, những mảng tường gắn liền với sự trường tồn, bền vững của công trình, những bức tranh được vẽ lên đó cũng ít khi bị thay đổi, theo thời gian chúng tồn tại cùng với những công trình này. Với những mảng tường không gắn liền với công trình kiến trúc như những bức tường dậu, tường bao quang đường đi cũng được xây dựng kiên cố, lâu bền. Tuy nhiên, độ bền bề mặt của những mảng tường còn phụ thuộc vào chất lượng vật liệu xây dựng và tuổi thọ cũng như mục đích sử dụng của mỗi mảng tường.

Tiếp đến là chất liệu để vẽ lên tường, nếu không kể đến các chất liệu để gắn, ghép lên tường như đá, gốm, thủy tinh... ta có thể kể đến chất liệu vẽ như sơn dầu, sơn acrylic, đây là các chất liệu dễ sử dụng và có độ bền cao. Đặc biệt sơn acrylic là chất liệu thân thiện với môi trường, chịu được mưa nắng và nhiệt độ khác nhau, thuận lợi trong việc pha trộn và thể hiện lên các bề mặt tường khác nhau.

Nhìn chung so với các chất liệu khác, vẽ tranh trên tường có độ bền cao bởi tính cố định, chắc chắn của nền tường cùng với chất liệu vẽ ít bị phai màu qua mưa, nắng và sự thay đổi của thời tiết. Những bức tranh lại nằm trong không gian sống, sinh hoạt của cộng đồng cho nên sự thâm thấu và lan tỏa các thông điệp về bảo vệ môi trường càng được nhân rộng một cách bền vững.

EDUCATION

Góp phần làm đẹp không gian sống, sạch môi trường
Khi thể hiện một tác phẩm tranh tường, dù là đề tài nào đi chăng nữa, người vẽ cũng chuẩn bị cho mình một phác thảo hay lựa chọn những hình mẫu đẹp, phù hợp để vẽ lên bức tường với mục đích làm đẹp không gian sống và chuyển tải những nội dung, thông điệp có ý nghĩa. Vì vậy, ở đâu có tranh tường thì không gian sống ở đó sẽ được đẹp lên, thi vị hơn, tưng bừng hơn, có ý nghĩa hơn. Thực tế có nhiều địa điểm vẽ tranh tường trở thành những điểm đến tham quan, chụp hình, hoặc đến để được ôn lại những ký ức đẹp của một thời đã qua trong quá khứ mỗi người. Với tranh tường chủ đề về môi trường cũng không ngoại lệ, với những hình tượng nghệ thuật đẹp, giàu cảm xúc và ý nghĩa sẽ góp phần làm đẹp không gian sống cho mọi người, thông điệp trong tranh như những người bạn tâm tình, nhắc nhở mọi người cùng chung tay bảo vệ môi trường.

Mặt khác, khi thực hiện vẽ tranh tường, vô hình chung cũng góp phần làm sạch môi trường. Những bức tường cũ, rêu phong được làm mới, được sơn lại để vẽ. Những nơi mọi người thường dùng để xếp đồ cũ hoặc để đồ phế thải, sau khi có những bức tranh tường đẹp, ý nghĩa, không gian nơi đó sẽ sạch, thông thoáng hơn, không còn là nơi ô nhiễm vì đồ phế thải như trước nữa.

Kết luận

Mỗi một loại hình nghệ thuật đều mang lại những cảm xúc thẩm mỹ và có sức chuyển tải những thông điệp mà người nghệ sĩ muốn gửi gắm đến công chúng. Tranh tường và ngôn ngữ biểu đạt của tranh tường mang tính đại chúng, rất gần với cuộc sống thương nhật của con người. Những mảng tường sừng sững trong không gian sống của con người, bên bị trước nắng mưa, mang theo những thông điệp bằng hình tượng và ngôn từ chính là những phương tiện chuyển tải thông tin một hiệu quả và lâu bền nhất, giúp cho cuộc sống của con người đẹp hơn, chất lượng hơn.

Nghệ thuật vẽ tranh tường cũng mang tính đại chúng, không đòi hỏi quá khắt khe về tay nghề cũng như kỹ thuật xử lý chất liệu khi thể hiện. Vì vậy, những người yêu hội họa và hoạt động trong lĩnh vực mỹ thuật đều có thể thực hiện được. Vừa qua, thực hiện nhiệm vụ môi trường năm 2021 của Bộ giáo dục và Đào tạo, Trường Đại học Sư phạm nghệ thuật TW đã tổ chức phát động cho học viên, sinh viên của Nhà trường vẽ những bức tranh tường lớn với nhiều nội dung thiết thực để tuyên truyền, giáo dục ý thức bảo vệ môi trường. Đây là một hoạt động nằm trong chuỗi các hoạt động văn hóa nghệ thuật và lễ mít tinh hưởng ứng Ngày Môi trường thế giới và Ngày Quốc tế đa dạng sinh học năm 2021 của Nhà trường. Những bức tường kéo dài với những hình ảnh sinh động, màu sắc

bắt mắt kèm theo các thông điệp về bảo vệ môi trường đã làm sạch, đẹp không gian học tập, làm việc và không gian sống của con người, góp phần nâng cao nhận thức và hành động tích cực về việc giữ gìn môi trường sống cho mọi người.

Thiết nghĩ, mô hình vẽ tranh tường để nâng cao ý thức bảo vệ môi trường được nhân rộng hơn nữa trong đời sống xã hội, sẽ giúp cho không gian sống của chúng ta đẹp hơn, nhận thức của mọi người về môi trường và bảo vệ môi trường được nâng lên, đồng nghĩa với việc giảm thiểu những hành vi làm tổn hại đến môi trường sống của con người, tránh được những nguy cơ, hệ lụy ảnh hưởng đến môi trường sống của con người trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Đào Đăng Phượng (chủ biên), (2021), Giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho sinh viên nghệ thuật (sách chuyên khảo), Nxb Khoa học xã hội**
2. **Viện Mỹ thuật (2002), Kỹ yếu hội thảo thẩm mỹ môi trường, Nxb Mỹ thuật**
3. **Armand Dayan (2001), Nghệ thuật quảng cáo, Nxb TP. Hồ Chí Minh**
4. <http://visinhxulynuocthai.com/nhung-buc-tranh-tuong-va-thong-diep-bao-ve-moi-truong-sau-sac>
5. <https://hutbephot3mien.com/moi-truong-song-la-gi.html>

Sinh viên Mỹ thuật Trường ĐHSPT Nghệ thuật TW vẽ tranh tường về môi trường
Nguồn: Tác giả chụp tháng 7 năm 2021

EDUCATION

Những bức tranh tường về môi trường do sinh viên Trường ĐHSP Nghệ thuật TW thể hiện
Nguồn: Tác giả chụp tháng 7 năm 2021